

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Obaja vsak četrtik in velja s poštno vredno v Mariboru s poštnojem na dom za celo leto 3 K, pol leta 4 K in za šest let 22 K. Če bi hotel sam po njega, plača na leto samo 2 K. — Maribor se pošilja na: Upravništvo „Slovenski Gospodar“ v Mariboru. Številka dobiva list brez posredne vrednosti. — Posamezni list stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroska c. ul. št. 5. — Izdajatelj se ne odgovarja za vse, kar se v njem objavi. — Posamezni list stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroska c. ul. št. 5. — Izdajatelj se ne odgovarja za vse, kar se v njem objavi. — Posamezni list stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroska c. ul. št. 5. — Izdajatelj se ne odgovarja za vse, kar se v njem objavi.

Ujedinjenje vseh Jugoslovanov proglašeno

Minulo nedeljo je bil za nas Jugoslovane velebnenit zgo dovinski dan. Dalmstinska deželna vlada je sestavila načrt, po katerem bi načeloval državi začasno, dokler se ne skliče ustavodajna skupščina, srbski prestolonaslednik Aleksander kot regent. Z konodajno oblast bi imele do skupščine Državno veče, obstoječe iz članov Narodne vlade v Zagrebu, 50 zastopnikov kraljevine Srbije, eventualno tudi 5 zastopnikov Črnogore in 5 zastopnikov vojvodine. Regent bi iz članov Državnega veča imenoval prvo ministristvo, dalje 5, oziroma 7 državnih tajnikov in 5, oziroma 7 namestnikov s sedežem v Ljubljani (za Slovenijo), v Zagrebu (z naslovom ban za Hrvatsko in Slavonijo), v Sarajevu (za Bosno in Hercegovino), v Splitu (za Dalmacijo), v Beogradu (za Srbijo) in eventualno tudi v Cetinju (za Črnogoro) in Novem Sadu (za vojvodino). Državni tajniki bi posredovali med srednjo vlado in deželami ter imeli glas v ministrskem svetu. Kadar bi se povrnil mir in red v deželo, bi se izvolila ustavodajna skupščina — volilni red bi izdelalo Državno veče — in sešla v Sarajevu, kjer bi zborovalo do takrat tudi Državno veče. Skupščini bi bila pridržana izrecno določitev državne oblike (monarhija ali republika), določitev ustave, imena države, glavnega mesta in zastave.

Ta načrt je NV bistveno spremenilo in sprejet je bil sledeči predlog: Narodno veče SHS proglašča v skladu s svojimi dosedanjimi zaključki in v soglasju z izjavo vlade kraljevine Srbije ujedinjenje države SHS, stvorjene na vsem strnjemem jugoslovanskem področju bivše avstro ogrske monarhije s kraljevino Srbijo in Črnogoro v eno jedinstveno državo SHS in voli odbor, obstoječ iz 28 moč s polnim pooblastilom, da v sporazumu z vlado srbske kraljevine in s predstavitelji vseh strank v Srbiji in Črnigori brez odlaganja izvede organizacijo jedinstvene države po predloženih navodilih. Dotične zaključke bo potrdilo na svojem sestanku Državno veče, kateremu naj pripadajo poleg predstavitev kraljevine Srbije in Črnogore vsi člani današnjega NV v Zagrebu, pomnoženi s predstavitelji jugoslovanskega odbora v Londonu.

V odbor, ki naj izvrši gornjo nalogo, so izbrani od Slovencev: dr. Cankar Izidor, dr. Korosec Anton, dr. Kamer Albert, Kristan Anton, dr. Laginja Matko. Člani odbora, ki so zadržani, so pooblašteni imenovati namestnika s pismenim pooblastilom.

Pred glasovanjem o predlogu, da se imenuje prestolonaslednik Aleksander za regenta Jugoslavije, je podal dr. Lovro Pogačnik imenom N. S. L. S. sledečo izjavo:

Ta načela ne odgovarjajo popolnoma našim željam. Zavarujemo se proti temu, da bi ta sklep napravil predsodek za delo ustavodajne skupščine. Zlasti bi bilo tudi potrebno, da se občno zborovanje Naj dneva veča bavi z današnjo dalekosežno akcijo. A brez zatajevanja in discipline ni uspehov, še manj trdnih državnih temeljev. Zato izjavljam:

Začasna uredba je nujno potrebna in naš jugoslovanski narod izide čimprej iz sedanjih zgodovinskih kritičnih časov k plodonosnemu delu za svojo politično, gospodarsko in prosvetno veličino. Zato bomo v imenu V. L. S. glasovali za predloženi načrt.

Vzrok, zakaj je bila potrebna ta nagla naredba je v tem, ker Italijan iztega svoje drzne in grabežljive prste po jugoslovanskem ozemlju. Slovenija in Hrvatska sta se morali nasloniti na svojo močnejšo sestro, na Srbijo, ki ima svojo urejeno državo in svoje mogočne zaveznike, dočim bodoča jugoslovanska država še ni v celoti priznana in še le mora biti sprejeta v krog četverosporazumovih zaveznikov. To se pa bo, kakor upamo, kmalu zgodilo. Kakšna pa bo oblika jugoslovanske države, bo o tem sklepala bodoča ustavodajna skupščina, ne pa Narodni svet v Zagrebu ali pa državni svet v Sarajevu. Na tej ustavodajni skupščini bo prišlo do besede slovensko ljudstvo ravno tako, kakor hrvatsko in srbsko ljudstvo.

Jugoslovansko slavlje obmejnih Slovencev.

Št. Ilj v Slov. goricah, 25. nov.

Na zahvalno nedeljo, dne 24. novembra smo obhajali dosedaj tlačeni obmejni Slovenci zmazovano svedčanstvo. Od 8. sept. 1910, ko smo slavili otvoritev Slov. doma, še obmejna trdnjava ni videla toliko občinstva zbranega na teh vročih tleh.

Bratje prihajajo.

Oj ranega jutra so bile ceste, ki vodijo v Št. Ilj, polne gostov. Sosedje Jareninčani, Jakobčani, Svečnčani, Spielfeldčani in Kuogovčani so prihajali z vozovi in peš. Ob polu 11. uri je posebni vlak iz Maribora pripeljal lepo število mariborskih gostov in godbo iz Rus. Člana šentiljskega Narodnega sveta gg. Frajham in Geršak sta pozdravila došlece. G. Frajham je izvajal: Pozdravljeni bratje, rešitelji naši. Dosedaj smo bili sužnji robovi, tlačani tujcev. Danes smo svobodno zadihali kot srečni otroci naše Jugoslavije Št. Ilj, naš ljubi in dragi Št. Ilj vas pozdravlja in vam želi, da bi te urice, ki jih boste preživeli pri nas, preživeli v nemoteni radosti. Bratje, dobrodošli! — Odgovoril mu je poverjenik dr. Verstovšek. Naglašal je: Tudi za vas, dragi nam junaki šentiljski, je napočila doba veselja, čas radosti in svobode. Zagotavljamo vas, da se bomo vedno skazali hvaležne, da ste nam ohranili obmejni Št. Ilj kot biser naše jugoslovanske domovine. Trpeli ste, tlačeni ste bili. Toja sila je pridvela nad vas in vas je hotela ugonobiti. A danes ste svobodni, ste oteti tujih spon. Veselite se, bodite srečni v svoji pravi domovini, svobodni Jugoslaviji. — Nato smo odkorakali z jezdec in go lbo na čelu v vas.

Vas v ze'enju in zastavah.

Redke so bile hiše v vasi, ki bi ne bile okrašene s slovenskimi trobojnicami. Slovenski dom in druge hiše pa so bile vse v zastavah, cvetju in zelenju. S hribčka nad županiščem so gromeli topici.

Ljudstvo se zahvaljuje Bogu za rešitev.

V ozaljšani domači cerkvi se je zbralo k službi božji toliko vernikov, da je bil sleherni kotiček napolnjen. Zahvalno službo božjo je daroval č. g. Vid Padlič. Vse, staro in mlado, se je v vročih molitvah zahvaljevalo Bogu za rešitev izpod tujčevega jarma. Po zahvalni pesmi »Te Deum« je začila po cerkvi veličastna jugoslovanska himna »Leop naša domovina« Isvetbanina pevcom,

LISTEK

Vojaški novinec.

Belgijska poročila.

Belgijski Kunsjans; preložil na Slov. Gospodarski list.

(Zbirka.)

Po kratkem molku zopet dvigne oči in pravi: „Gospod! Njegova sestra nisem, a od mladih nog sva živela pod isto streho. Njegovi starši so tudi moji starši. Mojo mater ljubi. Njegov ded me je pestoval, ko še nisem znala hoditi. Delo, zaslužek, veselje in žalost, vse delimo med sabo.“

Nato zopet povese oči ter pravi tiše: „Odkar je nesrečen, tudi čutim, da nisem njegova sestra...“

Ganjen od dekletovih besed, se je bil častnik oddaljil od svojega stojala ter se počasi približal Katrici.

„Devica!“ je vzdihnila gospa. „Iz glave si moraš izbiti te misli in se potolažiti zaradi njegove nesreče. Slepca vendar ne moreš ljubiti za vedno.“

Katrica trepeče od bolesti. „Da bi ga zapustila!“ vzklikne. „Da bi ga pozabila, ker je za vse svoje življenje slep in nesrečen! O gospa, prosim vas, ne recite tega več! To me reže v srce kot nož!“

In zopet so se ji solze ulile iz oči. Častnik je s soprogo izpregovoril nekaj besed v francoskem jeziku. Povedal ji je, da je prišlo po-

velje od ministrstva, ki daje poveljnikom neomejeno oblast, da lahko slepce z neomejenim dopustom lahke pošljejo nazaj v njih občine, kjer počepust iz službe. Dasi bi se morala ta naredba izvrševati šele čez nekaj tednov, je bil vendar pripadnik poskusiti pri polkovniku, da za nesrečnega prijatelja mlade kmetice izjemoma dobi še tisti dan dopustnico. So roga mu je prigovarjala, naj ukrene, kar je potreba.

Cetudi Katrica ni razumela, kaj sta govorila, je vendar opazila, da je njena varhinja soproga nagovarjala za nekaj dobrega zanjo. Napol potolažena deklica je proseč kimala z glavo, kot bi ga hotela še izodbuati k temu človekoljubnemu koraku.

Častnik se je obrnil k njej in jo vprašal: „Ali bi vas veselilo, ako bi se vaš prijatelj z vami vrnil domov?“

Nepopisen izraz veselja in strahu je naenkrat izreletel Katricin obraz. Zdelo se je, kakor bi njene modre, široko odprte oči hotele izvabiti častniku iz ust še druge besede. Slednjič je pa izpregovorila to-le:

„Da bi me veselilo?“ je vzkliknila. „O gospod, nikar mi ne varajte s takim upanjem. V prahu bi klečala tuja, pred vami in vam poljubljala roke iz hvaležnosti!“

Častnik je hitro segel po svoji čepici, si opasal sabljo in odšel z besedami:

„Le pogum, dekle; mogoče, da se mi posreči! Prav gotovo pa boste jutri še govorili z Janezom — za to že poskrbim.“

Nekaj nerazložnih besed hvaležnosti je sledilo častniku še na dvorišče; potem se je pričela Katri-

ca goreče zahvaljevati dobrotnici, a ta ji ni pustila, da bi bila popolnoma izrazila čustva, katerih ji je bilo srce polno. Stekla je v kuhinjo ter prišla nazaj z delo, ki je postavila bred Katrico mizico ter položila nanjo mesa, kruha in piva, dočim je gospa:

„Le mirno jej in pij, dekle; od sreča ti privoščem!“

„Oh, to že vem, gospa“, je vzdihnila Katrica. „A s čim sem to zaslužila? Zdi se mi, kot bi bili vi moja mati. Naj vam Bog poplača!“

„Gotovo že dolgo nisi nič užila?“ je vprašala gospa.

„Davi od treh“, je odgovorila Katrica, s slastjo uživajoč jedila; „hodila sem že sedem ur, sedaj pa vendar hvalim Boga v svoji bedi, da vas je ustvaril tako dobre.“

Se dolgo ji je Katrica izražala svojo hvaležnost in še dolgo jo je plemenita gospa tolažila s sestriškimi besedami, kajti častnika skoro dve uri ni bilo nazaj. Katrica je bila popisala že vse svoje življenje in z ljubeznijo govorila o lepih in ljubljenih kempenskih krajih, kjer sta duša in telo čista kakor zrak beščene ravnine, kjer vsako čustvo duše opeva diih priprostosti in poštenosti, kot ovetna polja pustinje, ki se vsako jutro koplje v dišečih parih... Gospa je bila čez vse vseh to kmetško dekle, ki je s svojim neprisiljenim govorjenjem kazala bistri razum in bogato srce. Več kot enkrat ji je Katrica ganila dušo in oči so se ji svetile od ginjenosti.

(Dalje prihodnja.)